

Itä-Savon sairaanhoitopiirin ky.

TERVEYDENSUOJELUJÄRJESTYS

Enonkoski

Juva

Puumala

Rantasalmi

Savonlinna

Sulkava

Hyväksytty:

Ympäristöterveydenhuoltojaosto 12.6.2015 § 12

SISÄLLYSLUETTELO

1. Soveltamisala ja tavoite	3
2. Terveysturvajärjestelmien valvonta	3
3.1. Työtila ja muu huoneisto.....	3
3.2. Eläintenpito.....	4
3.3. Eläinten hautaus.....	4
3.4. Haaskanpito.....	5
4. Talousvesi	6
5. Asumisterveys ja asunnon tarkastusmenettely	7
6. Lintujen ruokinta	7
7. Vahinkoeläinten torjunta	8
8. Suuret yleisötilaisuudet	8
9. Seuraamukset terveysturvajärjestelmien rikkomisesta ja laiminlyönnistä	8
10. Määräysten voimaantulo	8

1. Soveltamisala ja tavoite

Itä-Savon sairaanhoitopiirin ky ympäristöterveydenhuollon toiminta-alueella on noudatettava tätä terveydensuojelujärjestystä (terveydensuojelumääräyksiä). Tämä järjestys on voimassa ympäristöterveydenhuollon toiminta-alueella (Enonkoski, Juva, Puumala, Rantasalmi, Savonlinna, Sulkava).

Mikäli laissa tai sen nojalla annetuissa asetuksissa säädetään tästä järjestyksestä poikkeavasti, ovat tämän järjestyksen määräykset lainsäädäntöön nähden väistyviä. Näitä määräyksiä noudatetaan muun lainsäädännön tai muiden kunnallisten määräysten rinnalla.

Terveydensuojelumääräysten tavoitteena on ylläpitää ja edistää väestön terveyttä sekä ennaltaehkäistä, vähentää ja poistaa sellaisia elinympäristössä esiintyviä tekijöitä, jotka voivat aiheuttaa terveyshaittaa.

Terveyshaitalla tarkoitetaan ihmisessä todettavaa sairautta, muuta terveydenhäiriötä tai sellaisen tekijän tai olosuhteen esiintymistä, joka voi vähentää väestön tai yksilön elinympäristön terveellisyttä.

2. Terveydensuojelujärjestyksen valvonta

Terveydensuojelujärjestyksessä annettujen määräysten noudattamista valvovat Itä-Savon sairaanhoitopiirin ympäristöterveydenhuollon terveysvalvonnan viranhaltijat. Tästä poikkeuksena on ammattimainen eläintenpito, talteen otetut eläimet, eläinten hautaaminen ja haaskanpito, joiden osalta valvontaa hoitavat kunnaneläinlääkärit ja valvontaeläinlääkäri.

3. Ilmoitusvelvollisuus

Määräyksillä on haluttu täsmentää terveydensuojelulain (763/1994) 13 §:n ilmoitusvelvollisten toimintojen kohtia, jotka koskevat työtilaa, eläintenpitoa ja muuta huoneistoa tai laitosta.

3.1. Työtila ja muu huoneisto

Tällaisia työtiloja ovat mm.

- kemialliset pesulat, maalaamot, kopiolaitokset ja muut vastaavat laitokset, joissa käsitellään liuottimia tai muita haitallisia aineita
- diskot, tanssiravintolat, karaokeravintolat, ulkokaraoket, soittoterassit, nuorisotilat, elokuvateatterit ja muut sisätilat, joiden toiminnasta voi aiheutua voimakkaita ääniä tai joissa soitetaan musiikkia suurella äänenvoimakkuudella
- sisätiloissa toimivat mikroautoradat ja ampumaradat
- ajoneuvojen, moottorien tai vastaavien muiden koneiden viritys, testaus ja huolto
- muut vastaavat tilat tai toiminnot, joista voi aiheutua terveyshaittaa melun, pölyn, hajun, värinän yms. muodossa

Ilmoitusvelvollisuus koskee myös sellaisen huoneiston käyttöönottoa, jonka hygieenisille olo-suhteille on sen käyttäjämäärä tai toiminnan luonne huomioon ottaen asetettava erityisiä velvoitteita. Tällaisia ilmoitusvelvollisia toimintoja ovat mm.:

- huoneistot, joissa ammattimaisesti tehdään ihonkäsittelyä tai -hoitoa, kuten tatuointeja, lävistyksiä, kestovärjäystä, jalka- ja kasvohoitoja, ripsien pidennystä tai tehdään rakennekynsiä
- kuppautoiminta

Ilmoitus tulee tehdä myös toiminnan muuttuessa oleellisesti.

Ilmoitusvelvollisuus ei koske seuraavia tiloja, joissa:

- tehdään ainoastaan yksittäisiä korvien lävistyksiä ja joiden pääasiallinen toiminta on jotain muuta kuin tämän lain tarkoittamaa ilmoituksenvaraista toimintaa (esim. kulta-sepäntoiminnat),
- tehdään vain meikkauksia (esim. kosmetiikkaosastot) tai
- harjoitettava toiminta on yksityisestä terveydenhuollosta annetun lain mukaista (esim. hieronta tai fysioterapia).

Ilmoituskaavake löytyy ympäristöterveydenhuollon nettisivuilta www.isshp.fi > Terveysvalvonta

3.2. Eläintenpito

Terveydensuojelulain 13§:n 5 kohdan mukaisia eläinten pitoon tarkoitettuja rakennuksia ja aitauksia, joista on ennen toiminnan aloittamista tehtävä 2 luvun tarkoittama ilmoitus terveydensuojeluviranomaiselle, ovat seuraaville eläimille tarkoitetut tilat:

- tuotantoeläimet, kuten sika, nauta, hevonen, vuohi, lammas, poro sekä mehiläispesät eläinmäärästä riippumatta (kaikki ne eläinsuojat, jotka eivät tarvitse ympäristösuojelulain edellyttämää ympäristölupaa).
- kanat tai muut siipikarjajaksilöt, jos niitä on enemmän kuin kuusi. Poikkeuksena kukko, jonka pitämisestä on aina tehtävä ilmoitus asemakaava-alueella tai muulla taajaan asutulla alueella.
- jos täysikasvuisia (> 5 kk ikäiset) koiria ja/tai kissoja on enemmän kuin kuusi
- muut vastaavat eläinsuojat

Ilmoitus tehdään, mikäli kyseinen rakennus tai aitaus on asemakaava-alueella tai muulla taajaan asutulla alueella.

Toimintaa koskevassa ilmoituksessa on selvitettävä

- eläinten laji ja lukumäärä
- jätehuollon järjestäminen, erityisesti lannan ja virtsan käsittely
- kuolleiden eläinten hävittäminen
- rehujen laatu ja varastointi
- toiminnan kesto, tilapäinen tai toistaiseksi

Ilmoitukseen tulee liittää asemapiirros tai kartta, josta ilmenevät eläinsuojan, rehuvarastojen, eläinten ulkoilun alueiden ja lannan käsittelyyn varattujen alueiden sekä lähimpien naapurien sijainti. Lisäksi ilmoitukseen tulee liittää eläinsuojan piirustukset.

Ilmoitusta ei tarvitse tehdä, mikäli toiminnalle vaaditaan ympäristösuojelulain mukainen ympäristölupa.

Kerros- ja rivitaloasunnossa ei saa pitää sellaisia tai niin paljon lemmikkieläimiä, että niistä aiheutuu haju-, eläinpöly- tai meluhaittaa talon muille asukkaille.

Ilmoituskaavake löytyy ympäristöterveydenhuollon nettisivuilta www.isshp.fi > Terveysvalvonta

3.3. Eläinten hautaus

Eläinten hautaaminen ei saa aiheuttaa vaaraa ihmisten tai eläinten terveydelle. Hautaamisessa on otettava huomioon ympäristö- ja terveydensuojelulainsäädäntö sekä kuntien omat ympäristösuojelumääräykset.

- Kuollutta eläintä ei saa haudata pohjavesialueelle (kunnan ympäristösihteeriltä saa lisätietoja pohjavesialueiden sijainnista), vedenottamon suoja-alueelle, alle 250 metrin etäisyydelle kaivosta (pl. lemmikkieläimet) tai vesistöön viettävään rinteeseen, eikä alueelle, jota kynnetään tai kaivetaan pian hautaamisen jälkeen
- Kuollut eläin on haudattava vähintään metrin syvyyteen. Eläin on peitettävä heti siten, että ketut, rotat, lokit tai muut eläimet eivät pääse käsiksi haudattuun eläimeen.
- Kuollutta eläintä ei saa haudata muovisäkissä tai muussa maatumattomassa pakkauksessa.
- Kuolleet lemmikkieläimet voidaan taajaan asutulla alueella haudata eläinten hautausmaalle. Muualle kuin eläinten hautausmaalle hautaamisesta luvan myöntää ympäristönsuojeluviranomainen. Taajaman ulkopuolella lemmikkieläimen hautaaminen on sallittua noudattaen em. ohjeita.

Nauta, lamma, vuohi, biisoni: Ympäristöterveydenhuollon toimialueella ainoastaan kuolleena syntyneen märehijän hautaaminen on sallittua. Kaikki muut tilalla kuolleet / lopetetut märehijät tulee toimittaa Honkajoen jätteenkäsittelylaitokseen. Tämä koskee myös märehijöiden kotiteurastuksen sivutuotteita.

Kuolleena syntyneet vasikat ja kotiteurastetut eläimet tulee ilmoittaa nautarekisteriin.

Kuolleiden eläinten (pl. lemmikkieläimet) hautaamisesta on pidettävä kirjaa. Kirjanpitoa on säilytettävä kaksi vuotta, ja se on pyydyttävä esitettävä valvontaviranomaiselle.

BSE-taudin seurantaan liittyen on sellaisten yli 48 kuukauden ikäisten nautojen osalta, jotka ovat kuolleet tai jotka on lopetettu taikka hätäteurastettu tai joilla on teurastuksen yhteydessä havaittu sairauden oireita, ilmoitettava kunnan eläinlääkärille.

3.4. Haaskanpito

Haaskaruokintaan voidaan käyttää

- sian, poron, hevosen tai siipikarjan raatoja
- kasvatettua kalaa
- hirvien ja muiden luonnonvaraisten eläinten raatoja ja teurassivutuotteita
- teurastus- ja leikkaamosivutuotteita
- kalatuotteiden käsittelystä syntyneitä sivutuotteita

Ravintoloista, pitopalveluista ja keittiöistä, mukaan lukien keskuskeittiöistä ja kotitalouksista peräisin olevan jäteruuan käyttö on kiellettyä.

Muuta huomioitavaa

- Haaskanpidosta ei saa aiheutua vaaraa ihmisten tai eläinten terveydelle.
- Haaskanpidossa noudatetaan eläinjätteen käsittelyä koskevaa maa- ja metsätalousministeriön asetusta nro 1193/2011
- Muita kuin elintarviketuotantoon tarkoitettujen märehijöiden raatoja voidaan käyttää luonnonvaraisten eläinten (paitsi villisikojen) ruokintaan seuraavin edellytyksin:

Käsitlemättömän eläinjätteen käyttäjän on tehtävä kirjallinen ilmoitus luonnonvaraisten eläinten (paitsi villisikojen) ruokintaan tarkoitettua eläinjätteen käytöstä kunnaneläinlääkärille, jonka toimialueella eläinjätettä käytetään. Ilmoitus on tehtävä ennen eläinjätteen käytön aloittamista. Ilmoituksessa on oltava seuraavat tiedot:

- 1) käyttäjä
- 2) eläinjätteen laji tai laatu
- 3) käyttötarkoitus
- 4) tarkasti yksilöity paikka, jossa eläinjätettä käytetään; sekä
- 5) alue tai paikat, joista eläinjäte kerätään.

Ilmoitusta ei tarvitse tehdä, mikäli käytetään luonnonvaraista raatoa tai niiden teurassivutuotetta.

- Mikäli eläinjätteen käytössä tapahtuu olennainen muutos tai jos se lopetetaan, asiasta on viipymättä ilmoitettava kunnaneläinlääkärille.
- Käsittämättömän, tuotantoeläimistä peräisin olevan eläinjätteen käyttäjän on tehtävä alueen kunnaneläinlääkärille ilmoitus jokaisesta yksittäisestä käyttökerrasta.
- Käsittämättömän eläinjätteen käyttäjän on pidettävä luetteloa eläinjätteen tuottajista, joilta hänen käyttämänsä luonnonvaraisten eläinten (paitsi villisikojen) ruokintaan tarkoitettu eläinjäte on peräisin. Luettelo on säilytettävä vähintään kahden vuoden ajan eläinjätteen käytön jälkeen. Luettelo on pyydettäessä esitettävä valvontaviranomaiselle.
- Käsittämättömän eläinjätteen käyttäjän on huolehdittava käyttämättä jääneen eläinjätteen käsittelystä.
- Erityisesti on huomioitava, että märehäntien (kotieläinten) raatoja ei saa käyttää haaskan aineksena.
- Haaskanpidon edellytyksenä on maanomistajan lupa, joka on liitettävä haaskanpidon aloittamista koskevaan ilmoitukseen. Lisäksi ilmoitukseen on liitettävä aluekartta haaskanpitopaikasta.

Ilmoituskaavake on haettavissa ympäristöterveydenhuollon nettisivuilta www.isshp.fi > **Eläinlääkintä**

Lisäksi haaskanpidossa on noudatettava seuraavia sääntöjä:

- Tärkeällä (I-luokan) pohjavesialueella ei saa pitää haaskoja eikä myöskään haudata raatoja eikä teurasjätteitä.
- Haaskoja ei saa laittaa vesistöihin eikä metsä-, pelto- tai suo-ojiin eikä muihinkaan paikkoihin, joissa ne voivat aiheuttaa vesistöjen tai pohjavesien pilaantumista. Haaskan vähimmäisetäisyyden on näistä kohteista oltava vähintään 100 metriä.
- Vähimmäisetäisyys on 500 metriä yleisestä virkistysalueesta mm. uimarannat, leirintä-alueet, retkeilyalueet - ja reitit.
- Lähimpään (asumukseen) on oltava matkaa vähintään 1000 metriä. Mikäli kiinteistön omistaja tai haltija antaa luvan, voidaan haaskaa pitää lähempänäkin, talousvesikaivoon on kuitenkin oltava matkaa vähintään 250 metriä.
- Lähimpään karjan laidunalueeseen on oltava matkaa vähintään 1000 m.
- Haaskanpidossa on syytä huomioida metsästyslain rajoitukset. Lisäksi on huomioitava haaskanpidon rajoitukset karhunmetsästyksen aikana, jolloin luokan 2 sivutuotteita ei saa käyttää.
- Haaskanpidon päätyttyä alue on siistittävä.

4. Talousvesi

Talousvedellä tarkoitetaan mm. juomavedeksi, ruoan valmistukseen ja elintarvikevalmistuksessa elintarvikkeiden valmistukseen käytettävää vettä.

Talousvettä toimittavalla laitoksella (vesilaitos) tarkoitetaan laitosta, joka toimittaa vesijohdettua talousvetenä käytettäväksi. Kaivo, josta johdetaan talousvettä viiden tai useamman talouden käyttöön, on myös vesilaitos. Vesilaitoksia ovat lisäksi vesiosuuskunnat, jotka ostavat talousvettä toiselta vesilaitokselta liittyjensä käyttöön.

Vesilaitoksen on haettava terveydensuojeluviranomaiselta toimintansa hyväksymistä kirjallisesti viimeistään 3 kk ennen suunniteltua toiminnan aloittamista. Talousvettä ei saa toimittaa ennen kuin laitos on hyväksytty.

Suurten vesilaitosten (käyttäjiä vähintään 50 henkilöä tai vesimäärä vähintään 10 m³ päivässä) on laadittava kirjallinen valvontatutkimusohjelma laitoksen säännöllistä valvontaa

varten. Pienempien vesilaitosten on myös huolehdittava veden säännöllisestä näytteenotosta ja valvonnasta.

Yksityiset taloudet vastaavat talousvesikaivojensa veden laadun seurannasta itse. Terveystarkastusviranomaisen antama tarve tarve antaa tarvittaessa talousvesikaivon veden valvontaa, puhdistusta ja käyttöä koskevia ohjeita. Talousvesikaivon omistajan tulisi selvittää kaivoveden laatu ennen veden käyttöä talousvetenä.

5. Asumisterveys ja asunnon tarkastusmenettely

Asunnon ja muiden oleskelutilojen olosuhteiden tulee olla sellaiset, ettei niistä aiheudu tiloissa asuville tai oleskeleville terveyshaittaa. Muilla oleskelutiloilla tarkoitetaan päivähoito- ja koulutiloja, vanhainkoteja ja muita vastaavia julkisia tiloja.

Asunnontarkastuksen lähtökohdaksi on asunnosta peräisin olevan terveyshaitan selvittäminen. Tarkastusta ei tehdä, mikäli pyyntö koskee esimerkiksi pelkkää kosteusmittausta ilman terveyshaittaepäilyä. Asunnontarkastusta ei myöskään tehdä asunnon tulevaa myyntiä/ostoa varten.

Terveyshaittaa epäiltäessä on aina ensin otettava yhteyttä kiinteistön omistajaan tai ylläpidosta vastaavaan tahoon (yleensä isännöitsijä). Jos kiinteistön omistaja tai tämän edustaja ei ryhdy tarvittaviin toimenpiteisiin, asukas voi ottaa yhteyttä terveystarkastajaan.

Terveystarkastaja tekee asunnontarkastuksen pääasiassa asunnon omistajan tai haltijan kirjallisesta tai terveystarkastajan suostumuksella myös suullisesta pyynnöstä. Kirjallisen pyynnön voi lähettää joko postitse tai sähköpostilla. Kaavake osoitteesta www.isshp.fi > [Terveysvalvonta](#).

Asukkaan tahdon vastaisesti asunnontarkastus voidaan tehdä vain, jos viranomaisella on perusteltu epäily siitä, että asunnosta aiheutuu asukkaalle tai asunnon naapurille vakavaa terveyshaittaa (terveystarkastajalla on tällöin oltava tarkastuksen suorittamiseksi kunnan terveystarkastusviranomaisen antama kirjallinen määräys).

Terveystarkastajan ensimmäinen tarkastuskäynti on maksuton, mutta laboratoriotutkimuksia tai vaativia mittauksia edellyttävät selvitykset ovat kiinteistön omistajalle maksullisia. Maksu määräytyy ympäristöterveydenhuollon voimassa olevan maksutaksan mukaan.

6. Lintujen ruokinta

Kiinteistön omistajan/haltijan on huolehdittava, että ruokinnasta ei aiheudu naapureille tai muulle ympäristölle terveys- tai hygieniahaittaa. Lintujen ruokinta tulee järjestää siten, että vahinkoeläimet (mm. rotat, hiiret, haittalinnut) eivät pääse ruokintapaikalle (esim. lintulaudalle tai muulle ruokinta-automaatille).

Ruokintaa ei saa järjestää suoraan maasta vaan käyttämällä soveltuvaa ruokinta-automaattia.

Ruokintaan tulee käyttää ainoastaan tarkoitukseen soveltuvaa ravintoa. Ruokinta-paikan alusta on pidettävä puhtaana ruokintajätteistä ja lintujen ulosteista salmonellavaaran vuoksi. Ruokinta tulee lopettaa, mikäli siitä aiheutuu haittaa, kuten lähiympäristön likaantumista, haittalintujen tai rottien lisääntymistä alueella. Kesäajaksi (1.5 – 30.10) tulee ruokinta lopettaa ja ruokintapaikat puhdistaa. Yleisillä alueilla (puistot ja virkistysalueet) lintujen ruokintaan tarvitaan maanomistajan lupa.

7. Vahinkoeläinten torjunta

Kiinteistön omistajan/haltijan on huolehdittava, että vahinkoeläimille (rotat, hiiret, haittalinnut) ei ole saatavilla ravintoa tai pesimispaikkoja. Teollisuuslaitosten, varastoalueiden, liikeliikenteiden ja vastaavien rakennusten on tarvittaessa tehtävä suunnitelma rottien ja muiden vahinkoeläinten hävittämiseksi.

Vastuu vahinkoeläinten hävittämisestä on ensisijaisesti kiinteistön omistajalla. Vahinkoeläinten myrkkysyötit tulee merkitä, suojata ja sijoittaa siten, että muut eläimet tai lapset eivät pääse syötteihin käsiksi.

8. Suuret yleisötilaisuudet

Suuri yleisötilaisuus on tilaisuus, johon ennakoitaan osallistuvan vähintään 500 yhtäaikaista kävijää. Tilaisuuden järjestäjän on tehtävä ilmoitus suuresta yleisötilaisuudesta ympäristöterveydenhuoltoon vähintään 14 vuorokautta ennen tapahtumaa.

Tilaisuuden järjestäjän tulee hankkia tapahtumapaikalle tilaisuuden luonteeseen nähden riittävästi käymälöitä. Tarpeelliset minimimäärät on esitetty liitteessä 1. Lisäksi tilaisuuden järjestäjän tulee hankkia riittävästi jätteiden keräilyvälineitä sekä huolehtia tapahtuma-alueen ja sen lähiympäristön puhtaanapidosta sekä tapahtuman aikana että sen jälkeen.

Ensisijaisesti tulee käyttää siirrettäviä valmiskäymälöitä. Mikäli esimerkiksi olosuhteista johtuen päädytään kuitenkin ns kenttäkäymälän rakentamiseen, tulee siitä ilmoittaa terveys- ja ympäristöviranomaiselle.

Käymälöiden yhteydessä tulee olla aina mahdollisuus käsienpesuun. Myös desinfiointimahdollisuus olisi suotavaa.

Suurissa yleisötilaisuuksissa tarvittavien käymälöiden määrä on kuvattu liitteessä 1.

9. Seuraamukset terveydensuojelujärjestyksen rikkomisesta ja laiminlyönnistä

Terveydensuojelujärjestyksen valvontaan ja hallintopakoon sovelletaan terveydensuojelulain 13 luvun säännöksiä.

Rangaistuksesta vastoin terveydensuojelulakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä tehdystä toiminnasta säädetään rikoslain (39/1889) 44 luvun 1 §:ssä.

Eläinten hautaamiseen liittyvien säännösten rikkomisesta tuomittavasta rangaistuksesta säädetään eläintautilain (55/1980) 23 §:ssä.

10. Määräysten voimaantulo

Terveydensuojelujärjestys tulee voimaan 1. päivänä heinäkuuta 2015.

Liite 1

KÄYMÄLÄT SUURESSA YLEISÖTILAISUUDESSA

1. Suuressa yleisötilaisuudessa on oltava käytettävissä riittävästi asianmukaisesti varustettuja käymälöitä sekä miehille että naisille. Käymälöiden on sijaittava tarkoituksenmukaisesti eri puolilla tapahtuma-aluetta. Käymälässä tai sen välittömässä läheisyydessä on oltava mahdollisuus käsi-pesuun tai muu riittävä mahdollisuus käsihygienian ylläpitoon. Käymälät on tyhjennettävä ja siivottava asianmukaisesti. Alueelle on laitettava opasteet käymälöiden sijainnista.
2. Käymälöitä varataan alla olevan taulukon mukaisesti. Liikuntaesteisille on varattava yksi käymälä alkavaa 1 000 henkilöä kohden. Tilaisuuden järjestäjän on varauduttava hankkimaan paikalle tarvittaessa lisää käymälöitä riittävän nopeasti.
3. Miesten käymälöistä voidaan 50 % korvata vastaavalla määrällä virtsa-altaita.
4. Tässä liitteessä säädetyistä vaatimuksista voidaan poiketa, jos tilaisuuden luonne ja paikka sitä edellyttävät. Käymälätarvetta vähentävinä tekijöinä voidaan huomioida muun muassa lähistöllä yleisön käytössä olevat muut käymälät taikka osanottajien majoittuminen matkailu-autoissa tai vaunuissa. Käymälöiden määrää on vastaavasti lisättävä muun muassa, jos tilaisuus kestää yli viisi tuntia tai jos tilaisuudessa anniskellaan alkoholia.
5. Tässä liitteessä tarkoitetuista ohjeellisista käytettävissä olevien käymälöiden määrästä voidaan poiketa ottaen huomioon tilaisuuden kesto ja luonne.

STM 405/2009

Osallistujamäärä	Naisille	Miehille	Näistä liikuntaesteisille
< 50 *	1	1	1
51-250 *	2	2	1
251-500 *	3	3	1
501-750	5	4	1
751-1 000	6	5	1
yli 1 000 osallistujaa, jokaista 250 osallistujaa kohden	+1	+1	1/1 000 osallistujaa

*ohjeellinen

Liite 2

ELINTARVIKEHUONEISTON ASIAKKAILLE TARKOITETUT KÄYMÄLÄT

Käymälät tulee mitoittaa vähintään seuraavasti:

Asiakaspaikka määrä	Käymälöiden lukumäärä	
<25 (7 – 25)	Naisille	Miehille
26 - 50	Riittää yksi yhteinen	
51 - 100	1	1
101 - 150	2	1+1 virtsa-allas
151 - 200	3	1+2 virtsa-allasta
201 - 250	3	2+2 virtsa-allasta (tai 1+3)
251 - 300	4	2+3 virtsa-allasta
301 - 400	4	2+4 virtsa-allasta (tai 3+3)
> 400	5	3+4 virtsa-allasta
	Tapauskohtaisesti	Tapauskohtaisesti

Jos huoneistossa tarjotaan pääasiassa alkoholijuomia, tulee aina olla erilliset wc-tilat naisille ja miehille riippumatta asiakaspaikkojen määrästä.

Wc-tilojen lukumäärää mitoitettaessa tulee huomioida myös ulkotarjoilupaikat esim. terassilla. Terassilla olevat asiakaspaikat lisäävät wc-tilojen lukumäärää kertoimella 0,3. Jos ulkoterrassin asiakaspaikkamäärä on enemmän kuin sisätarjoilupaikkojen, arvioidaan wc-istuinten lukumäärä tapauskohtaisesti

Työpaikan yhteydessä olevan henkilökuntaruokalaan ei edellytetä erillisiä wc-tiloja asiakkaille silloin, kun työpaikan muissa tiloissa on riittävät wc-tilat. Suositeltavaa olisi, että henkilökuntaruokalojen yhteyteen järjestetään asiakkaille wc-tilat ja käsienpesumahdollisuus.

Kauppakeskuksissa tai vastaavissa voi useammalla ravitsemusliikkeellä (kahvilat yms.) olla yhteiset wc-tilat. Tällöinkin wc-tilojen mitoituksessa käytetään edellä olevaa taulukkoa.

Kauppakeskuksessakin ravintolalla tai kahvilalla tulee olla omat wc-tilat, jos sinne on sisäänkäynti ulkoa ja se voi olla avoimena kauppakeskuksen ollessa kiinni.

Liite 3

OHJEITA

Ammattimainen eläintenpito

Ammattimaisesta eläintenpidosta tulee tehdä ilmoitus eläinsuojeluasetuksen (396/1996) perusteella aluehallintovirastolle (AVI). AVI ilmoittaa valvottavista kohteista kunnalliselle valvontaviranomaiselle. Ammattimaista eläintenpitoa harjoittavia kohteita valvotaan vuosittain.

Ilmoitusta vaativaa ammattimaista eläintenpitoa on:

- koirien, kissojen tai muiden seura- ja harrastuseläinten säännöllinen kaupanpitäminen tai välittäminen,
- kun koirien tai kissojen omistajalla / haltijalla on kasvatettavanaan vähintään kuusi siitosnarttua, jotka ovat penikoineet ainakin yhden kerran tai niiden säilytykseen tai koulutukseen ottaminen,
- jos samanaikaisesti ja säännöllisesti otetaan hoidettavaksi, säilytettäväksi tai koulutukseen vähintään kuusi yli viiden kuukauden ikäistä koiraa tai kissaa,
- hevosten pito (kasvatus, vuokraus, säilytys, hoitaminen, valmennus, koulutus), jos täysikasvuisia eläimiä on vähintään kuusi,
- muu vastaava ammattimainen tai laajamittainen seura- ja harrastuseläinten pitäminen.

Talteenotetut eläimet

Kunnan on huolehdittava alueellaan irrallaan tavattujen ja talteen otettujen koirien ja kissojen, sekä muiden vastaavien pienikokoisten seura- ja harrastuseläinten tilapäisen hoidon järjestämisestä. Talteen otettua eläintä on säilytettävä vähintään 15 päivän ajan, minkä jälkeen kunnalla on oikeus myydä, muutoin luovuttaa tai lopettaa eläin. Kunnalla on oikeus periä eläimen omistajalta tai haltijalta korvaus eläimen talteenotosta, hoidosta ja mahdollisesta lopettamisesta aiheutuneista kustannuksista.

Ympäristöterveydenhuollon toimi-alueen löytöeläinten hoitopaikoista saa lisätietoja nettisivuilta www.isshp.fi > [Terveysvalvonta](#) sekä jäsenkuntien kotisivuilta ja puhelinvaihteista.